

השנה השנייה

בחצור

7.47-9.48

..... הוצאת ארכיון ק. חצור

אביב 1996

השנה השניה בחצור

7.11.47

.... לפי הצעתנו ייבנו 5 בתים "עירומים" ללא טיח כלל (פרט לתקרה) וללא ריצוף.....

14.11

מצב השיכון היום:

ב-51 חדרים גרים שני חברים בחדר
ב-3 " " 3 " " " "
ב-10 " " 1 חבר " "
ב-10 אהלים גרים 18 חבר

21.11

במפעלנו התעשיתיים

"שביט" שביט קבל הזמנות והתחייב לבצען בזמן. בזה חדל להיות המפעל מעבדה אלקטרונית בלבד והפך להיות בית מלאכה ליצור מוצרים אלקטרוניים. על כך תעיד סדרה של 25 "אגרטורים גליוניים" (מכשיר ריפוי חשמלי) אשר בליצורם התחלנו לפני זמן מה. כזכור, הכינונו דוגמה של מכשיר זה לקופת חולים. הוא עמד אצלם לנסיון ומבחן קליני במשך חדשים ואחרי זה הזמינו אצלנו 15 מכשירים.....

בהזמנה שנית אנו מכינים 12 מכשירי "אינטרקום" (מכשירי קשר-ביו-חדריים הפועלים בעזרת רמקולים ושפופרות כאחד- להבדיל מהטלפון הפנימי הפועל על שפופרות בלבד). המכשירים הוזמנו על ידי מערכת "משמר" והמחלקה לכלכלה של הקבוץ הארצי.....
.....נוסף על כך עוסקים אנו בתיקונים ושירותים שונים לפי הזמנות דחופות.... עם העברת המפעל לצריף הגדול והרחב בחצור- מקווים אנו לצאת למרחב.

הנגריה: סיימנו ומסרנו את הסדרה הראשונה של 480 כסאות לקולנוע בחולון. את העבודה קבלנו בתנאים קשים וחששנו מאד לגורל "יום העבודה", אך עתה התברר שנשאר לנו לכיסוי יום העבודה כ- 1.500 לא"י..... היום אנו עבדים על סדרה שניה בת 250 כסאות לאותו קולנוע ובאותם תנאים. יש לקוות, שהתרומה ליום העבודה תעלה, כי צברנו כבר נסיון ואף שכללנו את שיטות הייצור.....

המסגריה ('אמן'): מחוץ ליצור הברזים עומדת המסגריה לקבל הזמנה/עבודה שתמשך כ-5 חדשים ותעסיק, מדי יום, 4 חברים- לאו דוקא מקצועיים. מובטח שכר יום עבודה גבה..... לנוכח מצבנו הקשה-הכלכלי והכספי-בו אנו נתונים אין לנו כל רצון וכל אפשרות לוותר על כל העבודות הנ"ל, שיזרימו סכומי כסף בזמן הקרוב- דבר שיקל מאד על מצבנו.... אין ספק שדבר זה יתבע את גיוסו המקסימלי של הקבוץ.....

בקשר לשאלת הדירות הוחלט:1)עד להעברת כל הצריפים מראשון (בערך חודש) תהיה רשאית ו' הדירות לשכן גם שתי משפחות בחדר. במקרה ומצב זה יימשך תסדר ו. הדירות תור לפיו ישוכנו החברים לתקופות קצרות גם 4 בחדר.

2) ל"חצאי משפחות" הגרות שתיים בחדר יהיה "סידור אורחים" קבוע. (במקרה שיצטרכו לפנות את מקומם- ישוכנו ה"פרימוסים" במקום קבוע. גם ל"בודדים" הבאים מראשון יהיה "סידור אורחים קבוע".

מים רבים

....הופעלה היום המשאבה לנסיון. בדיוק בשתיים וחצי פרץ זרם מים עז מהצנור- לצהלתם של כל הנוכחים. המים זרמו כנחל שהלך והתארך בכוון הקמפ.....במשך הזמן המשיכה התפוקה לעלות ואפשר לקבוע בודאות שהכמות תהיה 200 מע"ק/שעה.

28.11

בפרדס:במשלוח הראשון נשלחו 219 תיבות של אשכוליות לאנגליה....אנו מעריכים, שנשווק השנה כ-2500 תיבות פרי.....

5.12

הנניף דגלים

גל של שמחה והתלהבות הציף את יישובי הארץ עם הוודע תוצאות ההצבעה באו"ם. ימים ולילות עקבנו בחרדה אחרי מאבק האדירים שהתנהל הרחק מאתנו. ... קריאת שמחההפרצה מפיות החברים...התגן בה הראשונה הפנימית היתה: נצחנו, יד אודהים היתה על העליונה...ובזאת היינו שותפים לגל השמחה הכללי. אמנם, שמחה זו מלווה עצב עמוק...מש ראינו את מפת החלוקה, משהומחשה ההלטה "שחור על גבי לבן"- ידענו את מחיר הנצחון: הגליל "שלנו"- חלום נעורינו- הוצא מתחומינו, מתחום התישבותנו ומתחום טיולינו..... קבוצנו "מצטיין" בפרישה. אנו רואים את עצמנו לעתים "נישאים" מעל להחלטות מוסדות היישוב. אנו הופכים את מועדי היישוב המיוחדים-חול. בזים

(מתוך "תל הרוחות") (מכתבים לבבי ואלה בחו"ל)

לבבי שלום:....אני מנסה למצא ביאור למצב ואני מתקשה. אפשר להיאחז בקרוב ביותר: שנה ראשונה בהתישבות, עייפים לאחר 10 שנות ציפיה. הגידול הרב במספר החברים בשנתיים האחרונות ובקשיים שנגרמו בקשר לגוף המת- אחד, וכו'. כל אלה נכונים, בלי ספק. בודאי אנו הולכים ומשיגים- או נכון יותר- רצים, דוהרים ומשיגים את אשר חסרנו לעומת קבוצים אחרים..... השורה התחתונה-לא טוב, אפילו רע מאד. ...אילו אפשר היה להזיז, לשנות, להניע משהו על ידי דיבור, על ידי תביעה למא- מץ מאוחד...אילו...

ובינתיים- 140 איש בלי ספריה, בלי רדיו ערבים ארוכים בישיבה בחושך במנורות נפט שבורות, ישיבה למעלה משנה על הגבעה וטרם נשתל פרח, ניטע עץ ושיח. ואלה הפכים הקטנים, הקטנטנים- אך הם קובעים את ה"געגועים" לבית" או ההפך מזה. אך די להעכיר את רוחך....שלום, (ג.)

(הנניף דגלים) לשביתות ה"ועד הלאומי". בקיצור: נגד! גם עתה היתה התגובה להחלטת האו"ם בלתי מאורגנת. זה הנניף דגלים וזה בא והורידם. כלום אפסו מוסדות בקבוץ? האין ביכולת המזכירות להתכנס בעוד מועד ולדון על דרך התגובה למאורעות הישוב? כלום יתכן לנהל מלחמת דגלים מעל בריכת המים לעין כל? הרשאים אנו להגיב ב"שב ואל תעשה" בכל העובר עלינו בארץ?

חג החנכה קרב ויש שמועות שחג זה יקבע לחג הכרזת העצמאות ונשאלת השאלה

הנניף דגלים?

אור!

*****

החשמל האיר סוף-סוף. ביום ב' בשעה 1330 הועלה לראשונה אור חשמל בחדר האוכל לתשואות הנוכחים. באוירה חגיגית נתכנס הקבוץ עם ערב לחוג את המאורע. בהזדמנות זו צויינו גם פרשיות אחרות שלא נחוגו עד כה; הכרזת או"ם, חג המים ופרידה משלמה ואטי (שיצאו לשליחות לדרי"אפ.....).
.....לקריאתו של צבי "יהי אור" נדלק אור יקרות שהאיר את אפלולית חדר האוכל וסלק צל מפני החכרים.....

מלחמה על השם "ברקאי"

*****

כידוע קיים עוד קבוץ שומרי בשם "ברקאי". פנינו בבקשה למזכירות הועד הפועל לשכנע את הקבוץ הנ"ל לוותר על שמו למעננו. כשהדבר יאושר ניגש לפרסום השם ולסידורים פורמליים אחרים בקשר לכך.

5.12

שאלה גלויה: יש כסף או אין? השכם והערב שומעים וחשים, שמצבנו הכספי בכי רע. דברים פשוטים, ראשוניים, שמחירם אינו גדול אינם נקנים בנימוק, ש"אין כסף". כסף לבולים, לחופש וכדומה- אין. גם התשלומים עבור בשר, לחם ועבודת שכירים נדחים מיום ליום. ...ונשאלת השאלה: אם המצב הוא כזה- כלום הכרחי, למשל, להעביר דוקא עתה קו חשמל לרפת; שצרייל לעלות כ-60 לא"י? כלום התברר ללא ספק שדבר זה חשוב והכרחי יותר מבשר ואפילו בולי דאר?

על הפלחה:.... גם השנה המגמה היסודית היא להגיע למחזור זרעים מסודר....

בתש"ח מגיע השטח המעובד ל-1500 ד". פיצול החלקות הוא גדול. אנו מעבדים 23 חלקות נפרדות בגודל שונה, הנמצאים באיזורי השפעה של 3 כפרים ערביים. מן ההכרח הוא להגיע לריכוז שטחים, הן מפאת חלוקתם לפי המחזור והן לפי הגושים. את המגמה הזו אפשר להשיג רק במשך מספר שנים.....

(מתוך על התל 5.11.76: "המעבר הצר")

לפי תכנית החלוקה היתה מדינת ישראל צריכה לכלול בתחומה את: הגליל המזרחי, עמק

יזרעאל, חיפה והכרמל, כל השרון, השפלה, תל אביב וסביבתה (בלי יפו), ומשם דרך מעבר צר באיזור באר טוביה אל הנגב.... במעבר הצר היתה באר טוביה בדרום, וממולה- אנחנו קבוצת חצור- בצפון. הגדר הדרומית של קבוצנו עברה, למעשה, בגבול מחציתה הצפונית של מדינת ישראל המיועדת.... (ברמה)

12.12.47 לחברינו המוטלים פצועים בבית החולים (רוחמה, רבקה ובידז'ו)
חיזקו והחלימו- הקבוצת עמכם!!

(הסבר: ב-7.12 כשהטנדר עבר דרך אבו-כביר נפתח עליהם האש-כשעמדו חשופים בטנדר הפתוח. באותה התקפה נהרג בירו) ****האסון הכבד, שירד עלינו נתן את אותותיו בכל חלקי עבודתנו. לא קויימו ישיבות ובוטלו פעילויות שונות.....

****ההוכח שהתפתח בשיחה האחרונה בענייני הקומונה עסק, בין היתר, בשתי דרישות לגבי המזכירות: (א) שהיא תפקח על הנכתב בעתוננו "על התל" - (ב) שהיא לא תתן את רשוק הדיבור לחברים המבקרים בצורה לא נכונה את בעלי התפקידים. לדעתי, שתי הדרישות האלה אינן מוצדקות. הביקורת על הועדות והמוסדות שלנו היא טבעית וברוב המקרים-חיובית. וטוב הוא כאשר הדבר נעשה במקום הנכון: בעל התל או בשיחת הקבוצת. המזכירות לא תוכל (ואף לא תרצה) לדעת מראש את אשר ייכתב בעלון או יאמר בשיחה.....(גוש)

10.12

****הוחלט לשריין את הטנדר.

****ארוחת לילה: בצוק העתים הפך "ענף" השמירה להיות כבד ומכובד. מדי לילה עסוקים בכך 12 איש, לפחות. השמירה עתה- בימי מתיחות וחורף- היא קשה ודורשת עירות רבה ודריכות. יש לעשות את כל האפשרי כדי להסיר מכשלות וקשיים בלתי הכרחיים. אחד הדברים המקשים על השומרים וגוזלים זמן רבה הוא "התעסקות" בבישול ארוחת הלילה. מאידך- כשהענין נתון לשיקולו וליזמתו של כל שומר- הרי נגרם נזק למחסן המטבח ולייקור הוצאות הכלכלה. יש להסדיר את הדבר בהקדם לטובת הכלל. ...והדבר קל לביצוע: תעסוק בכך השומרת- תערוך שלחן, תכין מאכל ומשקה חם. על ידי כהיא תעודד את השומר בצאתו שוב אל הלילה והקור. (א.י.)

****ביצור ובטחון: ביקר כאן אתמול רכז הנפה ונדונו שאלות ביצור ובטחון בנקודתנו.

האורח מסר על חולטות שנתקבלו במרכז בקשר לב"ל:

1) נקבל 10 טון חוטי תיל לחיזוק הגדר.

2) " מימון להתקנת קשר פנימי טלפוני לעמדות.

3) תישלח אלינו בקרוב פלוגה בת 10 אנשים לשמירה ולעבודות ביצור.

4) נקבל מימון להתקנת תאורה לגדר.....

שלום הפצועים: רבקה יצאה מבית החולים והיא נמצאת בראשון. בדרכה ביתה נורו שוב יריות על האוטובוס בה היא בסעה. רוחמה הגיעה אתמול הביתה. היא תאלץ לשכב עוד שבועיים לפחות. מצב רוחה טוב. בידז"ו הוא היחידי המוטל עדין בבת החולים....

**** חיילים בריטיים:... בשעות הצהריים הגיעה אלינו פלוגה בת 50 חיילים בליווי שוטרים בריטיים- לסיור וביקור חטוף.... הביקור גרם שמחה רבה לכלב 'נור', שהשתעשע אתם שעה ארוכה. גם הילדים נהנו מהביקור. הם הוסעו במשוריין סחור-סחור סביב הנקודה כששירי הארץ בפיהם... אין להציל דבר על מגמת הביקור....

1948

2.1

...הוחלט להעמיד את 4 הצריפים "החדשים" (שיורכבו מחלקי הצריף הגדול שקנינו מהצבא) ב"מחצבה" במקומות הקבועים לפי התכנית.... הוחלט להקים את צריף המוזיקה על הגבעה... השאלה העיקרית בשיחה היתה על תפקיד אחד: רכז המשק, חובותיו, זכויותיו וסמכויותיו. על סמכותו להתערב בעניני תקציב וימי עבודה של המפעלים, השירותים והענפים לא היו כמעט עוררין... ויכוח חריף יותר התנהל בקשר להצעה האומרת, ששיחת הקבוץ לא תהיה רשאית להחליט על שינויים בתקציב ותכנית ההשקעות, אלא במקרה שהדבר יובא לדיון על יד ועדת המשק.....

****... גם הבולדוזר איננו נח ועובד בשתי חזיתות: סידור עמדות ויישור הדרכים והתקנתן באיזור הבנוי.....

****האופטימיסטים מקווים, שגם לפגע של חוסר חלוקת בגדים מכובסים יבוא במהרה הקץ. ארובת המכבסה כבר עומדת.....

**** גורל הבנייה בכי רע: עם הרעת מצב הבטחון קטנו הסיכויים להתחלת עבודות הבנייה. הקבלן אינו מוצא בין מנהליו אחד שיסכים לבוא אלינו לעבודה. גם בעיית אספקת חומרי בנייה היא בעיה רצינית מאד כי כל מקורות החצץ והזיפזיף בסביבתנו הם בידי ערבים....

****השריד האחרון: בשבוע שעבר הוסר התל הקטן, עם נקודת הגבה הממשלתית, ששרד מכיפת התל שלנו. מעתה לא נשאר כל זכר לתל "בראשית" של חצור בטרם החלו בולדוזרים לבתרו....

9.1

לשוננו!... עלינו לטפל באחת מבעיות חיינו; אשר פתרונה יגביר את כחה של הקבוץ, ילכד את שורותיו. המדובר בחיסול דיבור האנגלית הנפוץ עדין במחננו.... לא פעם סכמנו עם חברינו האמריקאים- ובשיחות קבוץ שונות- כי על כל חברינו חלה חובת הדיבור העברי, לפחות מחוץ לדי' אמות חדרם..... אין ספק- מאז הגיעו ראשוני קבוץ עליה ג'-אמריקאי

לראשון לציון חלה התקדמות ניכרת בידיעת השפה וביכולת הדיבור. כמעט כל חברינו האמריקאיים יודעים היום להתבטא ולהבין את דברי זולתם. אולם דוקא נוכח עובדת ההתקדמות הזאת מדאיגה תופעה אחרת והיא כי האנגלית הפכה לשונם הפרטית והחברתית של חוגים רחבים בקבוץ וביניהם חברים רבים במיטיבים לשמוע עברית.... העברית משמשת להם כלי מבטא וקשר לגבי החברים הארץ-ישראלים ואילו במגעם היומיומי עם חברים אמריקאיים, ולא כל שכן בחוג מכריהם הקרובים, הרי ההתבטאות באנגלית היא הדרך הטבעית והמובנת מאליה.....

.... החברים שטרם בצעו את המעבר לעברית נקראים לחידוש מאמציהם להפיכת העברית לשפת חיהם..... אין להתעייף ואין להתביש בענין זה! דרושה עזרה חברית ללומדים ולא לעג לשגיאות.... רק אם נדע לפתור בהצלחה בעיה זו נתפנה לטיפול משותף בשאלות אחרות המצפות לפתרונן..... (ידידי)

****המצב הולך ומחמיר מיום חיום.... חוסר כסף בבנק מונע כל פעולה ומאידיך הדרישה לתשלומים במזומנים גדלה. ההוצאות ההכרחיות לקניות שוטפות והשקעות עולות על ההכנסות. וכך מדי חודש נותנים אנו צ'קים ומגלגלים אותם מבנק לבנק.....

****ה"העברה" פועלת בחזית רחבה ולא מספיקות הידיים לעשות את כל הדרוש. בכל זאת סיימנו את הציפוי הפנימי של המטבח והשלמנו את הקמת המכבסה. עתה התחלנו בעבודה הכבדה: הקמת צריפי המגורה החדשים; מנקים את צריף הצבא ממסמרינו ומתקינים קירות לפי המידות הדרושות.... הצריף הידוע בשם "צריף שביט" ושמש עד היום הכל החל ממחסן בגדי חורף, כלבו, ו"שינה מרוכזת", וכו' - ורק לא את המטרה שלשמו הוקם - החל סוף סוף "לנוע". אחרי מדידות מדוייקות בוצעה החלוקה והצריף נחצה לשנים: חלק ל"שביט" וחלק למסגריה ("אמן")

**** החלטנו על שתי שיחות קבוץ לשבוע תוך היסוסים וספקות..... בכל השיחות שהתקיימו מאז ההחלטה הנ"ל השתתפו מספר רב של חברים (בין 50-70 חבר) גם מספר המתווכחים והמצביעים תמיד היה גדול ויש בזה עידוד לעתיד השיחות.....

(מתוך "תל הרוחות"; מכתבים מחברים לבבי ואלה בלונדון)

.... אחרי מות בירו היתה פה אוירה מתוחה מאד. אך בינתיים נרגענו, נכנסנו למשטר של שמירה ומתיחות מוגברת, אך לא היסטרית. מתקיימות שיחות, דינים וחשבונות, רק שטח התרבות - מלבד עברית-מוזנח מאד. אין כמעט פעולה מוזיקלית, דרמטית, ריקוד, חוגים מדעיים - כל זה כמעט נשכח מלב. הספריה סגורה בגלל העברה שלה. כפינה יחידה לקריאה ושמיעה משמש חדר הקריאה הישן שהועבר הנה.... העמדה בראש הגבעה וממנו אתה צופה למחנה הצבא ומצד שני את בתי שכנינו הערבים הזוממים מזימות..... (אילנה)

בחדר האוכל על הגבעה (היו בערך 80 מקומות ישיבה)

5 "נשות מגן" על הגבעה

צריף ושובכי יונים על ה"טרסה"; מגדל המים על הגבעה (עדין בלי עצים מסביב)

עמדה טיפוסית
לתקופת מלחמת
השיחרור: יעילה
רק נגד נשק קל.

16.1.48

קשיי אספקה: כ להמצרכים בני-פיקוח כמו: סוכר, שמנים, אורז, קמח לבן וכו' אזלו מן השוק ואין להשיגם. רוב המחסנים למצרכים האלה נמצאים ביפו ואין אפשרות לגשת אליהם. גם השוק השחור ריק.....

*****הבולדוזר שלנו לנגב: עקב העבודות המבוצעות בנייר עם וסביבתה הוכרז על גיוס גדול של טרקטורים. גם טרקטור הדי-4 שלנו יוצא לשם לעבודות יישור וחפירה (למיקלטים)....

*****ו' השיתוף חוזרת ומודיעה שהכיסוי (של המיטה) שייך לציוד החדר ואין להעביר אותו לחדר אחר אלא לאחר פניה ואישור של הועדה. כמות הכיסויים הטובים מוגבלת למדי ולא נראים סיכויים בזמן הקרוב להשיג כיסויים נאים....אי לזאת נוצרה עובדה של אי-שויון חריף למדי. הועדה החליטה לבצע חלוקה מחודשת של הכיסויים למען השוואת הרמה ומידת ההנאה.....

שעונים: לאחר שסופקו הצרכים הדחופים ביותר לשעונים וכל החברים שנזקקו לכך מטעמי עבודה ותפקיד קבלו אותם--למעשה, יש לכל משפחה שעון אחד.....

23.1

מצבנו הכספי: המצב מחמיר והולך מיום ליום. "קופת מלווה וחסכון" הפסיקה לנו את האשראי. צ'קים שהוצאנו מוחזרים אלינו מחוסר כיסוי.....כל הסוחרים דורשים תשלום במזומן לכן קשה לפעמים ובלתי אפשרי להשיג את הדרוש.....פנינו בבקשת הלואה לאפ"ק על סכום כללי של 5000 לא"י אך תשובתם עד כה היתה: "אין כסף".....אין לסמוך הרבה על מקורות חוץ. עלינו להגביר ככל האפשר את ההכנסות ממקורות עבודה של המפעלים והמשק החקלאי.....

30.1

חבילות: חברים מתבקשים להודיע לקרוביהם שלא יוסיפו לשלוח חבילות של ממתקים ובגדים מחוץ לארץ. שיחרור חבילות אלה עולה לנו מדי שבוע 1.5 לא"י והוצאה זו נרשמת על חשבון תקציב החברים. עתה עקב המחסור בכסף אין ממהרים לפדות את החבילות וכל יום איחור עולה 10 מ"ל. באופן כזה יצא כל תקציב החברים מבלי שיהנו מכך חברים רבים. לדבר זה אין כל הצדקה. איננו זקוקים, לפי שעה, לכל תגבורת של ממתקים ומלבושים אלא דברים אחרים לגמרי.....

***** (המצב הכספי)....מעט המזומן שנכנס לקופה בא מעבודת חוץ: טרקטור, טנדר, עבודות המסגריה המיוחדות ומעט עבודות הנגריה. המעט הזה מספיק רק ל"פיקוח נפש" ואינו מאפשר לנו להיחלץ מהמצב הקשה בו אנו נתונים.

*****עלית הבער: סרוב קולות גדול התקבלה הצעת המזכירות בקשר לקבלת חברת נער אך דרשנו ממחלקת הבער שידאגו לשיכון טרם יבואו הבער אלינו. בתנאי הדיור שלנו אין כל אפשרות לשכן קבוצת נער.....

(מתוך "תל הרוחות")

לאלה, שלום רב,
 הידיעה על האסון (רצח בירו) באה אלי באמצע הכנות למסיבת חנוכה
 ונאלצנו לקיים אותה (לילדים) כאילו לא קרה דבר. ... מהרגע
 שגיליתי להם את האמת ועד היום הזה התחילה לפרפר בהם הרגשת
 אי-בטחון ולפעמים - אף פחד... אורי עד היום חושש, שיעקב ימות
 בדרכו מראשון לחצור, ואף דקלה כך... היום, השאלות האלה של
 חיים ומוות, של בטחון, של ערבים ואנגלים קצת שכחו. אם כי,
 כל פעם מחדש משהו מספר על חלום פחדים או מביע. השערה
 חדשה בדבר הסיכויים לעתיד.....
 .... בקשר לאיחוד עם החברים האמריקאים המצב אינו שפיר
 במיוחד. אני באופן פרטי לא "ניתקת" הרבה בהם... אך ההדים
 המגיעים לאזני אינם מעודדים. יש עדין הרגשת קיפוח "אצלם"
 והרגשת תרעומת "אצלנו" וענין "אנחנו" ו"הם" עומד בתוקפו
 עד היום הזה... נוסף לכל, שאלת העברית חריפה למדי. אין
 הרגשה שיש מאמץ רציני מצדם להתקדם... ודבר זה מרגיז ומרתיח
 את החברים שאינם יודעים אנגלית... קשה להבין מדוע חוש הטקט
 אינו מפותח יותר אצלם, כי הרי ברור לגמרי, שיש כאן פגיעה
 אלמנטרית במוסר החברתי..... (יהודית ש.)

6.2

בעית שיכון הילדים: מספר ילדינו מגיע עתה ל-74 ובזה התמלאו כל בתי הילדים עד
 מקסימום יכולת הקליטה שלהם..... מצב השיכון יהיה קריטי עם הילד הנוסף
 הראשון. עוד השנה יתווספו לנו כ-10 ילדים. עלינו להתכונן לכך.

****מכונת היציקה הגיעה:... לקראת ערב הגיעה מכונת משא כבדה, שהביאה את מכונת
 היציקה מנמל חיפה. בתקוה, צפיה וחרדה קבלו החברים את המכונה שהוצאות רכישתה
 מהוות השקעה רצינית ביותר במערכת השקעותינו. היא עלתה בארה"ב (עם המשלוח)
 עם התבניות \$20,000.....

****חלוקת בגדים וכביסה: חלוקה מלאה תהיה פעם בשבועיים. כל שבוע תהיה חלוקה
 חלקית (תחתונים, גופיה, וכו') אך בזאת באה פניה לכל החברים לבל יוציאו בגדים
 מהקומנה באמצע השבוע ושיקפידו להשליך לכביסה את הבגדים המלוכלכים בזמן - אחרת
 יחולו עיכובים גם בחלוקה המקוצצת.....

אל כל השירותים, בתי הילדים וכו'

מצב הדלק בארץ מחייב חסכון מקסימלי. לחמם מים רק כשיש הכרח !!!

6.2

****ההזמנה החדשית: אחרי האישור של ההזמנה החדשית קוינו להשיג מקורות למימון כל ההזמנה אך עדין לא הצלחנו בכך. לכן נצטרך לקצץ בהזמנה קיצוץ נוסף. עלינו לעשות כל מאמץ לספק את ההכרחי. על החברים להבין את המצב.....

(מתוך "תל הרוחות")

.....זו הפעם השלישית השבוע שחובל קו החשמל מגדרה עדינו. מדי פעם מתקנים בעזרת הצבא הבריטי ומדי יומיים מחבלים שוב בתוך הכפר מרר (ליד צומת תל נוף) שם נהיה עכשו מקום הפורענויות. ובכלל, החל הדרום להתחצף ומחכים גם להשתוללות. בינתיים אוחזים בכל האמצעים גם אצלנו. אמש ניתנו הוראות מפורטות על חלוקת אנשים, וכו'. מדי לילה ויום שומרים 10 אנשים ויותר. חוץ מזה ישנים במרוכז קבוצה אחרת. נוסף על כך שומר כל חבר כל 6 ימים שמירה אזרחית של 3 וחצי שעות...עובדים גם בביצורים (רחל סלע)

13.2

בנגריה:....בהכנסה ליום עבודה צועדת הנגריה בראש...לא פעם עמדה הנגריה בסימן חיסול...אבל תמיד ידע הקבוץ להזריק זריקות חיסון למפעל כדי לנסות שוב ולהווכח האם נמפעל כדאי לקבוץ....כיצד הגענו ליום עבודה כזאת?

1)הזמנות גדולות ומרוכזות: למועצת חולון-כסאות ושלחנות לבתי החינוך;כסאות לבתי קולנוע.
2)חדירה לסוג העבודה אשר אחוז העבודה הבלתי מקצועית הוא גבה:עבודה סטנדרטית ב-100% כמו "דפיקת" ארגזים ל"תנובה". עבודה זו מכניסה את שכר יום העבודה הגבה ביותר במפעל.....(משה מנדיל)

****הקלה במצב הכספי שלנו! מקבלים את כל התקציב מהסוכנות; אושרו לנו 2 הלוואות...

****בננות: ארגון מגדלי הפירות הקציב לנו 2000 שתילים.....

21.2

עם סיום ההעברה:(מראשון):....כשניגשנו להעברת הצריפים נמצאנו במצב שלאיש לא היה נסיון ומושג בשטח זה וכן לא היתה אפשרות להעזר בנסיון של אחרים בגלל שובי בתנאים. לכן קבענו לעצמנו כמגמה יסודית העברת הצריפים והעמדתם במצב שיטשטש, עד כמה שאפשר, את ההבדל בין חדר בצריף לחדר בבנין. ואמנם, עשינו זאת בצריפים הראשונים שהעברנו. אך עם החמרת המצב הכספי וההכרח בזירוז ההעברה נאלצנו לשנות את המגמה ולסיים עכשו רק את ההכרחי לשם הגנה על החבר מפני הגשם והרוח ואת יתר השיפורים לדחות....נוכחנו שמצב העץ הרבה יותר טוב ממה שחשבנו וכושר קיומם לעוד שנים רבות!.....

.....יש לציין בכמה מלים את עבודתם של חבר העבודים, שהיה מורכב ברובו מחברים חדשים בארץ ובקבוץ, ואשר לא הכירו כלל את צורת העבודה בארץ והיה מוטל עליהם עול של חדירה לעבודה בכלל וגם לביצוע עבודות מקצועיות כמעט בלי הכשרה מוקדמת.....

מה העמדנו? (נוסף לצריפי המגורים)

- (1) גן ילדים ("הגן הירוק") (2) מטבח ילדים
(3) חדר קריאה (על הגבעה) (4) מחסן בגדי חורף וסנדלריה
(5) מקלחת (6) קומבנה (7) צריף "שביט" (8) מכבסה
(9) מחסן חצר (10) מחסן מטבח

...אם לעשות את החישוב הכלכלי- ברור, שהזול ביותר היה להקים בנינים חדשים ולא להתעסק עם כל ההעברה הזאת. אך אמצעים כספיים לבניית בתים כה רבים אין בלדינו... הודות ל-40 החדרים שהוקמו היה באפשרותנו להעביר השנה את מרבית חברי הקבוץ (מראשון) מבלי שיגורו בתנאי שיכון כפי שמקובל ברוב הקבוצים בשנים הראשונות להתישבותם... (יעקב נ.)

***** נדונה שאלת הכולדוזר והחלפת העובדים. הוא עובד בביצורים בנגב ומכניס יום עבודה גבה מאד. מובן, אם כן, שכל זמן שתהיה עבודה לא נחזיר את טרקטור הביתה, אלא שיש להחליף את העובדים.....

*****על השיתוף: ו' השיתוף ערכה מיפקד של כל היש שבחדרים. הסיכומים מענינים מאד ונותנים לנו תמונה בהירה למדי על היש.....ועל החסר.....מהי המסקנה מהנ"ל? רק ב-27 חדרים הגענו לאותה רמה מינימלית המאפשרת לנו לאמר, שלחדר יש מראה פחות או יותר אנושי ונמצאים בו כל הרהיטים הדרושים.....

1) מטרה העיקרית שלנו היא להגיע השנה לציוד מינימלי, חלוצי בכל חדר... בכל חדר מוכרח להיות ארון, כסא ושלחן- בדיוק באותה מידה כמו מיטה. ...עלינו להקפיד על השוואה מתמדת ממידת ההנאה ולהתחלק מדי פעם ביש... ובחסר. חששות רבות, שהיו לחברי הועדה בתחילת פעולתה נתבדו. התברר, שכמעט כל חברי הקבוץ נענים לתביעות במידה שהם מרגישים שיש יד דואגת, ונענים לכל פניה. אחת הבעיות הכאובות היא בעית השמירה על הרכוש. ארגז המזוודות מתגולל בחוץ, מנורות שלחן שבורות ומרוסקות. במי האשמה? לא במעט באותה התפישה המתעלמת לחלוטין מן הצרכים המיוחדים של קבוצנו, שהחליט על הדרך של שיתוף מלא. מובן, שבקבוצים אחרים לעולם לא יהיה סעיף כמו "מחסן ו' שיתוף", אך לנו זה דרוש כאויר לנשימה. לא יתכן שרכוש קבוצי ילך לאיבוד.

27.2

קמפ הצבא-לקבוץ!: זה זמן רב, שאנו מאיצים במוסדות היישוב לקנות- עם הפינוי הבריטי- את הקמפ הצבאי לדינו. נימוקנו היה, שנוסף על הערך הרב של הרכוש במחנה עצמו- הרי עם רכישת הקמפ הסמוך לנו תשתחרר דרך אספלט נוחה המקשרת גדרה עם באר טוביה מבלי לעבוד את הכפרים הערביים מסמיה וקסטינה. אך עד כה לא הסכים כל מוסד לטפל בענין. הם טוענים שלא כדאי לרכוש מחנה בנוי מלבנים הנמצא על אדמה ערבית, כי נצטרך לפרק אותו וזה לא כדאי.

עתה פנינו לקבוץ הארצי בהצעה לרכוש חלק מהמחנה, החלק הנאה והטוב ביותר בו התגוררו הקצינים ובו נמצא גם בית החולים הצבאי. חלק זה בנוי כולו על אדמה יהודית. מגמת הרכישה היא ליישב כאן עוד קבוץ. במחנה יש באר עם מנוע המפיק 40 מע"ק/שעה וכן שטח אדמה של 100 ד' שאינו בנוי ומוכן לעיבוד אינטנסיבי מיד.

בהצעתנו לקבה"א היתה כלולה גם אפשרות לשיתופם בעבודת המפעלים שלנו. ההצעה קבלה את הכמת הקבה"א אך הצרה היא שאין כרגע גוף מתאים ומוכן לזה. גוף כזה- מעריכים יהיה בעוד 3 חדשים.

באורח בלתי רשמי מוסרים שהמחנה נרכש על ידי הקבה"א ושנשי הבטחון כבר עוסקים בהכנות להבאת קבוצת בחורי ה"הגנה" לשמירה על המקום עד שיבוא הגוף המתישב.

*****קנינו. מייצר זרם (גנרטור) בן 25 קלווט. המכשיר חדש בתכלית.... לא קנינו מנוע דיזל, כי, לדעת הכל, לא כדאי להשקיע סכום גדול במנוע, שרוב הזמן (כך מקוים) יעמוד ללא שימוש.... בשעה שאפשר להשתמש בטרקטור להנעת הגנרטור....

5.3.48

"כיבוש המחנה": לא הכל רע ב"תוהו ובוהו" עליה הכריזה וקימה ממשלת המנדט. בזאת נאכחנו השבוע כשהצבא הבריטי עזב והפקיר את המחנה הגדול שלידינו. רגעים מעטים לאחר עזיבת אחרוני החיילים את הקמפ כבר נמצאנו- חברי חצור- בתוכו. מבעוד מועד היה ידוע שהקמפ נרכש או עומד להירכש על ידי מוסדות יהודיים וראשית מעשינו היה למנוע הרס ושווד של המחנה על ידי ערביי הכפרים שבסביבה. בכוחות מועטים ובשימוש זהיר וחסכוני בנשק הצלחנו להשמלט על שטח הקמפ הנרחב ולהפכו לנקודת בטחון יהודית. הכביש הצבאי החוצה את הקמפ "נפתח" לתנועה יהודית ונוצל מיד להקלת הקשר עם חצור.... הפקרת המחנה על ידי הבריטים הביאה לנו תועלת מרובה; במאמץ עבודה גדול ורכ תנופה רכזנו חמרי בנין שונים, שיקלו ויוזילו את הוצאות הבנייה שלנו בעתיד הקרוב.

שבוע זה של "כיבוש" הקמפ היה שבוע של מהומה בקבוץ. כל הקבוץ הוצא ממסלול עבודתו והועמד "על ראשו": חסל סדר עבודות רגילות. העבודה ושיחות בין חברים נסבו רק על נושא אחד: הקמפ. גם את החצר שלנו אי אפשר להכיר. בלגן כזה יש, אולי, רק בנמל חיפה.... בכל פינה מגובבים חמרים מחמרים שונים- בני שימוש ושאנם בני שימוש: חלקי אוירונים ואוטומובילים, מרצפות, פחים, לבנים, בתי כסא, קערות, שברי כלים, כסאות של קצינים וקולנוע, וכו'. קצב העבודה גרם לכך, שהרכוש לא פורק בסדר ובמקום המתאים. יש לקוות והנחת, שהדברים לא ישארו כך לאורך זמן ויגרמו לכיעור נוסף של החצר, שבלו הכי לא מצטיינת ברוב נוי.

עם חלוף ההתלהבות הראשונה יש לגשת למיון, רכוז והסדרת השלל וקביעת כל דבר במקום הרצוי.... (תיאור מפורט של ה"כיבוש" אפשר לקרא בחוברת הארכיונית "אנו ושכנינו".)

*****בשבית... הגנרטור הגלווני הושלם ונמסר לקופ"ח (15 מכשירים). הדוגמה של מכשיר הדיאתרמה התקבלה בקופ"ח ועתה יטפלו בהזמנות. הטלפון הפנימי למשרדים הולך ומסתיים. מכשירי הקשר לבית מוכנים. סוכן מטפל במכשיר חימום לפלסטיקה. נוסף על כך אנו מטפלים בתיקון מכשירי רפואה של קופ"ח. כן מבצעים עבודות עבור ה"הגנה". רוב העבודה קשורה עכשו בעניני בטחון. עבודה מקצועית משתלמת

יפה. התקבלו הזמנות נוספות מהמוסדות אבל מספר העובדים המקצועיים במפעל אינו מספיק לשם ביצוען..... (עובדי שביט)

**** הבולדוזר חוזר! : הבולדוזר והטרקטוריסטים התחילו במסעם הביתה. דבר זה נעשה בהתאם לתביעתנו להעביר את הטרקטור לעבודת ביצורים בסביבתנו. הוא עבד בנגב חודש וחצי.

12.3

קמח ובשר: הממשלה הפסיקה בחלוקת הקמח האחיד והדבר גרם לתוהו ובוהו גם בשטח זה. ... ואשר לבשר: עד כה הבטחנו לעצמנו בשר באופן מסודר על ידי זה שקנינו רבע טון בשר קפוא ושמרנו אותו במחסני קירור בת"א. בגמר המלאי הזה אין החברה מוכנה לחדש את הנוהג כי המוסדות הטילו פיקוח חמור על אספקת הבשר... אנו מחפשים דרך לפתור את הבעיה ובינתים נצטרך להסתפק בחלוקה היישובית המצומצמת.....

**** מסגריה ("אמן") : ..סומן המקום בו תעמוד: בפינה הצפון-מזרחית של המחנה.....

**** פינת התרבות על הגבעה מתרקמת והולכת. כבר עומדים קירות חדר המוזיקה; שאגף אחד ממנו ישמש כספרייה.

**** המשאבה והמנוע של הבאר בחצר הורכבו והופעלו לנסיון. עתה יש לחבר את הבאר אל הבריכה ואז ניפטר מהתלות בבאר שבפרדס המרוחק.....

**** לאלה שאינם מאמינים... שבית הכסא המרכזי ייגמר אי פעם ויוכנס לשימוש- יש להזכיר, שהם גם לא האמינו, שעגלת האשפה תיכנה ותושלם... לכן-אל ייאוש!

**** שביתות: המזכירות ראתה הכרח לסכם את עמדתנו מחדש בענין זה (סירוב חבר לעבוד בהתאם להוראות סדרן העבודה)-לא רק המקרים הספציפיים, אלא התופעה בכלל... כי מאז התקבלה ההחלטה העקרונית האומרת: "כל חבר השוכת יוצא באופן אוטומטי מהקבוץ", עבר זמן רב ובכמעט כל המקרים שהיו לא הוגשמה ההחלטה הנ"ל. בדיון משותף עם ו' החברים סוכם להביא הצעה האומרת לבטל את העקרון הנ"ל לגבי שביתות ולהחליט כי כל חבר השוכת מובא לדיון בפני המוסדות המתאימים ובפני שיחת הקבוץ הקובעת את עמדתה לגופו של ענין.

המזיעים את ההצעה הזו טענו, שנכשלנו בהגשמת העקרון לא בגלל חולשה והססנות מצד המוסדות ושיחת הקבוץ- אלא מתוך כך, שהעקרון עצמו לא היה נכון. לא מוצדקת אצלנו כל הוצאה אוטומטית מהקבוץ. אך, יחד עם זאת, אין לראות בהצעה החדשה גם נסיגה לגבי השקפתנו היסודית, האומרת כי לא תתכננה שביתות בקבוץ ובכל מקרה נדון בחומרה רבה. ... לעומת זאת טענו תומכי העקרון כי אם נוותר עליו אנו עלולים להדרדר במדרון שלא נוכל להעצר. בהצבעה קבלה הצעת המזכירות רוב גדול. נוסף על כך התקבלה הצעתו של יוסקה האומרת כי אין סידור העבודה מסדר לעבודה חבר ששבת כל עוד שהשיחה לא קבעה את עמדתה.

*****הגנרטור שנקנה בהמשכיר הובא הביתה .

*****הטנדר המשוריין שלנו החל היום שוב בעבודה: פיקוח על הדרכים באיזורנו וליווי אוטומובילים.....

***** בכל שטח המחנה בחצור לא היתה עד כה אף גינה אחת, אף חתימת דשא!! רק עכשו התעוררו כמה חברים לתקן את המעוות.

1.4 (מתוך "תל הרוחות")

לאלה ובבי, שלום רב!

.....אפשר לספר על פעולה תרבותית רצופה בערבי שבת, על מסיבת פורים עליזה והכנות רבות לקראת פסח והאחד במאי. אפשר לספר על ימי אביב מלאי שמש ופרחים. על ילדים אשר נהנים מחייהם במלוא מובן המלה מבלי שמאורעות הימים האלה יתנו עליהם אותותיהם. ישנו קבוץ כזה אשר פעיל ויוצר ומתלבט בחבלי יצירה שונים. ואל תאמינו לשום אדם אשר ירצה לשכנע אתכם מכך שאין קבוץ כזה, ושהכל רע מאד. אך, יחד עם זאת, אין להתעלם מהצד השני של המטבע של הקבוץ.....נכון, היו בתקופה האחרונה כמה שיחות קבוץ על שביתות, על סטירת לחי, על רצון לחזור לאמ-ריקה ובכל השיחות האלה נרתע הקבוץ מהוצאת מסקנות.....

.....יש חברים הטוענים שאנו עומדים על פי תהום. יש הדורשים בירור חברתי מקיף, בעיקר על שאלות האיחוד (עם האמריקאים). ומובן הדבר. לא היתי רוצה להיות אמריקנית בקבוץ ג; כי הנימה ההולכת וחוזרת בכל הזדמנות היא, שהאמריקנים הם המקור של כל רע, שהם הכניסו יחס לא טוב לעבודה, שהם לא איתנים מבחינה רעיונית, שהם פשרנים בשטח החברתי, וכו', וכו'. לי נראה, שבמידה מסויימת מעבירים ה"ותיקים"את כל התרעומת (שהיא טבעית ומופיעה במידה מסויימת בחיי כל קבוץ) על האמריקנים. מצאו להם שעיר לעזאזל. או ביתר דיוק- במקום הגישה הסב-, לנית והנבונה, במקום כוננות לעזרה בקשר לקליטה וחבלי הסתגלות באה הטענה וההתגרות.....

19.3

הוחלט להקים ועדת גיוס, אשר תביא הצעה לגיוס חברים בפני המוסדות.....

*****ברוב קולות הוחלט שהטרקטור די-4 ימשיך בעבודת חוץ.

*****בריכה לילדים: בידי ו' החינוך של הקבוץ ישנה קרן מיוחדת להקמת בריכת שחיה לילדים....קבלנו מהמחלקה הטכנית תכנית לבריכה, כדוגמת קבוצים אחרים. היא תהיה בנויה מביתון ועמקה יהיה בין 35 ל-60 ס'מ

*****גיוס הטנדר שלנו:...הטנדר המשוריין שלנו יגוייס לפחות לשבועיים כדי ללוות

את השיירות ביחד עם 4 משוריינים אחרים בקו רחובות-ניצנים-גת. אנחנו הודענו למפקדת הנפה, שניתן את המשוריינין יחד עם חבר אחד, אך לא מתחייבים לתת גם נהג. החבר יוכל לחזור פעם או פעמיים בשבוע הביתה....

*****יחסי שכנים: הו' הפוליטית יחד עם ו' התרבות החלה בכינון ופיתוח יחסים תרבו-תיים עם המגוייסיים השוכנים ב"מחנה חצור". בתכנית לקיים הרצאות על נושאים שונים וכמוכן להזמין אותם לסרטי קולנוע ולמסיבות.....

26.3

קבוץ שומרי בסביבתנו? מהמח' לכלכלה של הקבה"א פנו אלינו בשאלה: באיזו מידה ובאילו אופנים נוכל לעזור לקבוץ חדש שיבוא להשתכן בגן יבנה או בקמפ. מהי היכולת הכלכלית שלנו לשתף אותם בעבודה. הם תובעים, שנסקול יפה-יפה את הדברים ושנענה להם תשובה אחראית ומדוקדקת. תוצאות תשובותינו יקבעו אם יבוא הקבוץ- או לא. במקרה ותשובתנו תספק- יכול הקבוץ להגיע בעוד חודש וחצי.....

*****הפרוז'קטור: הזרקאור הועמד על כנו. יופעל בלילות ההשכה.

***** מודיעים לנו שכללו אותנו ברשימת המשקים המקבלים תקציב מיוחד להכנת מלאי חירום לאנשים ולחיי.....

*****חברת נוער:.... מציעים לנו חברת נער מיוצאי רומניה. גילם הממוצע 15-16. היא מונה 42 נער ובה 18 בנות. כ-20 נער מחברה זו כבר הגיעו ארצה ונמצאים במחנה הסוכנות ברעננה. ההשכלה הממוצעת שלהם היא 4 כיתות ב"ס עממי; מקצת מדברים עברית והשאר: יידיש ורומנית. שיכון: למחלקת הנער אין כסף למתן הלואה לבנין בתים לשיכונם על כן הם מציעים לנו צריפים סטנדרטיים שבכל חדר 4 נערים.....

*****הבאר בחצר:... המשאבה הופעלה אתמול ובמשך שלשת רבעי שעה בלבד התמלאה הבריכה המכילה 110 קוב. מילוי אותה הבריכה על ידי המשאבה שבפרדס לקחה/במקרה הטוב/

3 שעות.

*****משלוח ולנסיה: אתמול הוחל באריזת ולנסיה בפרדס שלנו. זהו משלוח ראשון בעונה זו. נארזו 150 תיבות.....

2.4

הפלמ"ח: קבוץ תל עמל, שאצלם נמצאת קבוצת ההכשרה (שצריכה לבוא אלינו) מתקשה לשחרר אותה. הקבה"א קבעה שתוך שבועיים עליהם לשחררם.....

*****כלבים: אבנר הביא בפני המזכירות את שאלת הכלבים בקבוץ. הוא ציין, שיש מספר רב של כלבים המשוטטים בחצר ובחדר האוכל. כלבים אלה הם לרוב ללא בעלים וללא כל טיפול. דבר זה אינו רצוי. על כן, יש להרחיק כלבים כאלה מהחצר ולדרוש מבעלי הכלבים כי ידאגו לכלביהם, יטפלו בהם ויחנכום. יש לקבוע חבר אשר ירכז וידריך את כל בעלי הכלבים.

*****גן הירק: התכנית לגן האביב היא ל-56 ד' וכוללת: עגבניות, חצילים, גזר, מלפ-
פונים, סלק, בצל ותפ"א. נוסף לירקות אלה יש צורך בכמה סוגי ירקות להספקה
למטבח.....(שושנה הופמן-אטקינ)

9.4:

עבודה: בסעיפי תכנית המשק נדונה שאלת העבודה בכלל ויחס החברים אליה. דובר על
ארגון יעיל יותר וניצול מלא של שעות העבודה. ההצעות, שהוגשו על ידי ו' המשק
נתקבלו ברובן. הוחלט שהשנה יקבל כל חבר 3 ימי חופש שנתי ויום העבודה בקיץ יוגדל
ל-9 שעות. אימונים ייעשו על חשבון החבר.

***** לאברהם צ'כי (קרני)-ברכה (דברי פרידה במסיבה):

בימים סוערים אלה אתה שוב מפליג למרחקים..... בחוטים ונימים רבים קשור
אתה לבית.... ועל כן, ללא ספק, נקדם פניך בחזרה בלחיצת יד חמה... לפקעת חוטי חשמל...
כי בזאת טעמו המיוחד של הבית הקבוצי (אברהם) היה קצין בפלץ ועסק בהבאת מעפילים
ואח"כ (נשק).

*****הקציר החל: השדות מזהיבים; עוד מעט קט יבשילו לקציר. מול אופל ומשטמת
בתי (הכפר) יסור מוריקים-מצהיבים שדותינו.

הנקצור?

יוצאים לקציר החציר בשטח המשתרע בין הכביש לחצור ובין הפרדס הערבי. העבודה
תמשך כ-10 ימים.... קרבת המחנה הצבאי מבטיחה שמירה על הקוצרים בשדה.....

*****סודרי הקיץ בבתי הילדים: החלטת הקבוץ על 9 שעות עבודה חייבה להקדים את סדר
הקיץ בבתי הילדים. הילדים יאכלו את ארוחת הערב בין השעות 1650-1715. ההורים
יקבלו את הילדים ב-1730.....

16.4

סולל בונה ענה: לא! הנהלת סולל בונה החליטה להשיב על פנייתנו בדבר בניית
מחננו- בשלילה. הנימוק הוא ש"עתה אין נותנים אשראי לצרכים אזרחיים".

*****הפלמח: "קבוצת החלוץ" מגיעה: ביום ב' צריכה להגיע אלינו קבוצה בת 4
חברים עם ציוד- לשם הקמת המחנה. אח"כ צריכה להגיע הקבוצה מתל עמל. הם מונים
25 חברים/ות.

*****חברת הנעל:... בקרו את הנער הנמצאים עכשו ברעננה. קבלו את פני חברינו
בשמחה רבה בחשבם כי באו כבר לקחתם "הביתה". אך אכזבתם היתה גדולה כשנודע להם
שהדבר אינו כך.. הנערים עושים רושם שהתפתחותם הגופנית מפגרת.... הוחלט להביא
אותם בשבוע הבא. לשיכונם הזמני קבלנו 2 אהלים גדולים. בכל אוהל ישוכנו 20
נערים. קבלנו גם 3 צריפונים.....

החלטת ו' החירום

***** תכנית הביצורים חולקה לשנים: החלק הראשון, הדחוף ביותר, יבוצע תוך 3 שבועות והוא כולל:

(1) הקמת 8 עמדות חדשות ותיקון 3 ישנות.

(2) הקפת המחנה בגדר צבאית.

(3) חפירת תעלות קשר כלליות.

(4) הכנת 2 מקלטים לילדים.

(5) 3 פרוז'קטורים נוספים בקטעים.

(6) ביצור מקומות ציבוריים וגן הילדים.....

*****ו' הגיוס: לפי חוזר, שקבלנו בימים אלה יידרשו המשקים להשלים את מכסת הגיוסים שלהם. יהיה גיוס אישי של מפקדים אשר יידרשו להתיצב וטוראים מספר, אשר הקבוץ יקבע לפי המכסה שהוטל עליו (7%).

*****תכנית חג הפסח: טכס הבאת העומר: ב-1730 מתאספים כל חברי הקבוץ ללבושים בחולצות לבנות) עם הילדים על יד שער מיוחד... הקוצרים מביאים את העומר מהשדה על פלטפורמה. לאחר טכס קצר עולים ילדי הגן והגנון על הפלטפורמה והתהלוכה צועדת אל מגדל המים- על הגבעה- להמשך הטכס... ב-1900 בדיוק, על יד שלחנות ערוכים על הגבעה יחל הסדר.....

*****סעד לגולה; כבר מזמן מטפלת הועדה לעזרת הורים בסידור משלוח חבילות לקרובים בחו"ל. בעזרת ההורים של חברינו האמריקאים הצלחנו סוף סוף לסדר את משלוח החבילות. כבר התקבלו הודעות על קבלת החבילות מבולגריה והונגריה. בתכנית לשלוח חבילה לחודש לכל משפחה. החבילה מכילה: קמח, סוכר, שמנים, בשר, אבקת ביצים, וכו'.... (אדי כהן)

קציר השעורים החל

23.4

אחרי הכנות מרובות ובירורים באשר להבטחת העבודים בשדה יצאה שירת הקציר לקצור שתי חלקות שדה הגובלות עם הכפר הערבי ברקה, מערבה מהקבוץ. במשא ומתן מוקדם הסכימו הערבים למסור לידינו בית השולט על שטחי הקציר לשם קביעתו כנקודת שמירה על כחותינו.

אחרי צאת קבוצת ההבטחה יצאה השירה הכללה 2 קומביינים, מכבש, 3 טרק-טורים ופלטפורמה. ערבי ברקה הציבו מכונת יריה מטיפוס ברן על גבול השדה לשם הגנה עצמית.....

כל תושבי ברקה: גברים, נשים וטף יצאו לחזות במראה הקציר. אחה"צ הגיעה אלינו לחצר המשאית שלנו עמוסת שקי שעורים וחבילות קש..... לקוצרים ומכונותיהם שלום!

גורל "שבטיט" עם גיוסו של שלום: אחרי שהתקבל צו הגיוס של שלום פנינו אל המוסד המוסמך והסברנו, שגיוס זה מעמיד בסכנה רצינית את קיומו של המפעל.... הם ענו שבתנאי מלחמה השוררים בארץ יש לגייס את כל הכחות; אי אפשר להשאיר את שלום לריכוז מפעל המעסיק עתה 4 עובדים בשעה שישנם תפקידים יותר רחבים ודחופים. אחר דין ודברים עלתה ההצעה של גיוסו של המפעל כולו על עובדיו לצרכי השעה.... אחרי בירור וליבון הדבר מכל הצדדים סוכם: אנו מסכימים לגיוס המפעל על עובדיו לעבו- דות ממשלתיות יהודיות.... עובדי המפעל המגויסים יכללו במכסת הגיוסים של הקבוץ....

****עלה הכשרה המגויסת: חברי גרעין "אחווה" זהו שם ההכשרה המגויסת שבאו אלינו מקבוץ תל עמל. 30 החברים (וביניהם 9 חברות) הם יוצאי ארצות: סלובקיה, הונגריה, יוגוסלביה, קרפטורוס ואנגליה (אחר לרפואה). בתקופת המלחמה היו רובם במחנות ריכוז בגרמניה ועלו באנית המעפילים "החיל העברי" מאנטוורפן. זאת היתה האנית האחרונה שנוסעה הורדו בארץ לפני התחלת הגירוש לקפריסין. לאחר ישיבה של חודש בעתלית שוחררו והקימו חברת נוער. במשך שנה וחצי קבלו הכשרה בכל ענפי המשק ולמדו עברית. עם סיום תקופת הלימודים התגייסה החברה לפלמ"ח על מנת להתחיל במסגרת זו את חייהם העצמאיים לקראת הקמת קבוץ. (הערה: אח"כ-קבוץ ברעם)

נא לעזור!!

****

הנני מנצלת את האפשרות לפנות לכל חבר בהסברת קשיי העבודה במטבח, על מנת לשכנעו בצדקת התביעות והבקשות שיבואו להל"ן. רצוי שכל אחד מהחברים יחשוב ויבין מה פירוש הדבר להאכיל כ-220 איש בחדר אוכל המכיל 74 מקומות ישיבה. הננו חייבים לשמור על סדר מקסימלי בזמן האוכל, לפנינו ואחריו על מנת להבטיח תנאים הוגנים לעובדים ולאוכלים.... למען הצעירים, שהגיעו זה עתה אלינו ואולי גם לשמור על צורה נאה של חיינו, לשמור על שקט בזמן הארוחה, לרוקן את שיירי האוכל מהצלחות ולרכזן בקצה השלחן. סידור זה, שיש להתרגל אליו אינו מקשה על האוכלים ועוזר מאד למגישים.... בהכנסכם לחדר האוכל הנכם נדרשים למלא שלחנות, להישמע להוראות המגישים, להיענות ולא להיעלב ולהעליב.... (רחל ד.-לבנה)

פסח 1948 (כינוס הקבוץ)

היחס לשלחות הקבוץ: עד כה הופיע לא פעם יחס של זלזול לגבי השיחה. השנה הטענות הן פחותות. מספר המשתתפים רב למדי. מגרעת יסודית בשיחות היא החד-צדדיות שבהן יש לקבוע תקציב לסוגי השיחות ובסוף השנה לעשות מאזן. עד כה השאלות שעלו לדיון היו מקריות-בעיקר כלכליות. יש להקציב פעם בחודש שיחה פוליטית ופעם בחודש שיחה שהוכנה על ידי ו' החברים....

חוסר דריכות קבוצית: יש מספר רב של חברים אשר אינם מתעניינים בכלל מה שנעשה בקבוץ. יש לחסל את המצב הזה. יש להתחיל בבירור עם חברים אשר משתמטים באופן קבוע מקבלת תפקיד, בעבודה, או אינם ממלאים את עקרונות השיתוף. המספר איננו רב, אך יש לטהר את האוירה והדבר יצעיד אותנו קדימה... (מדו"ח המזכירות)

האיחוד היא עובדה קיימת!!

זאת היא המסקנה שאליה הגיע כינוס הקבוץ בפסח זה... מסקנה זו אי אפשר היה להסיק על ידי משאל או סתם הצבעה. מן ההכרח היה להעמיד, סוף סוף, שאלה בוערת זו לדיון רחב, לחדור לתוך הערפל שהיא יצרה סביבה ולהלחם ב"מצבי הרוח" וה"משבר" שהשתרר בקבוץ. בשטח זה מלא הכינוס את תפקידו. באו לידי בטוי דעות שונות, קויים וכוח עם הקיצוניים והמתמרמים אך כמעט כל המדברים הלכו בדרך שהותוותה על ידי הפותחים: החזית, שעליה כה מרבים לדבר אינה אלא חזית דמיונית הבאה במקום הביקורת העצמית. המלחמה ה"לאומית" היא תחליף גרוע ביותר למלחמה על ערכים....

על האיחוד: (דוד לבני)

לכולנו, שלא באנו מוכנים לחיי קבוץ ועבודה. זה מתבטא בכושר העבודה שלנו באי יכולת לקבל אחריות מרכזית וחוסר ידיעה הקבוץ... יש גישות שונות לעבו-דה. יש צד חיובי ושלילי בשתי הגישות. לא תמיד מביא ה"שוויץ" הא"יי לתוצאות טובות ולא תמיד האיטיות המחושבת של האמריקאים במקום. משני הצדדים דרושה יזמה וסבלנות להתאים את הגישה האמרי-קנית למציאות הא"יית... יש תנאי הכרחי לפתרון הבעיה והוא: לא להסתגר במסגרת הקבוץ בלבד, לדעת יותר את תנאי הארץ כולה ולהבין את הקבוץ כפרט בתוך כלל יתר גדול....

ידידי: על רקע הכיסופים הנכזבים צומחת האכזבה, אך זה בעיקר אכזבה מעצמנו ולא מהזולת... היא מתבטאת בביקורת על ה"קלוב ציק" (בית הכסא הציבורי) שלנו על ידי החברים מאמריקה ואצל הא"יים משפיעה הר-גשת ה"חזדקנות" בצורה כזאת, שהם מחפ-שים אשמים לתופעות שונות... גם לא נכון לציין שאין התקדמות בענין העברית... ואם לדבר על הגינות לבכית מסוימת, שהיא

... היתה אכזבה משני הצדדים, אם כי עיקרי הדברים התגשמו. הקמנו התישבות מהירה מאד... וגם מצאנו יסודות להערכה חיו-בית של שני הגופים. בכל זאת היו נקודות קשות. אנו האמריקאים לא הע-רכנו במידה מספקת את קשילי ההתיש-בות המהירה... בהתחשב עם המציאות הכל-כלית הקשה נאלצנו לוותר על הרבה חלומות בשטח הבריאות, כלכלה, חצר וארגון המשק. כל זה הכביד מאד והק-שה על הקליטה. גם החלום של מזיגה בין חקלאות התעשייה לא התגשם כקלות. גם בשטח של הדריכות החברתית היתה לנו אכזבה... איני רוצה להת-עלם מצדקת הביקורת בענין הדיבור באנגלית. לא יכולנו לתרום את תרו-מתנו באופן יעיל בגלל קשילי השפה. המשך הדיבור האנגלי הכביד מאד על מיזוג שני הגופים והשפיע על היח-סים החברתיים ביניהם....

... בתנועה האמריקנית טופחו חלו-מות אידיאליסטיים על חיי קבוץ בכל השטחים. במציאות לא מתגשמים חלומות כאלה כל כך מהר.... ברור

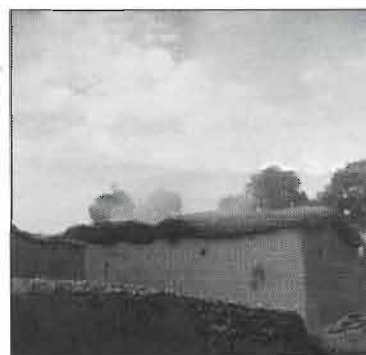
המחצבה עם צורות דיור שונות: אהלים, סוכות קש, צריפון "על קביים", צריפונים מראשון ומקלחת.

"טרסה" עם אהלים; הגבעה החשופה עם מגדל מים; חדר הקריאה

"דפיקות בלוקים"
בית מחימר
בכפר הערבי
השכן ברקה

קו אפייני לחברים האמריקניים- זה
קו חשוב שלא-פעם חסר לנו...
ברחוב הקבוצי שלנו קיימת הער-
כה אשר אומרת, שבשטח העבודה, בדרי-
כות החברתית והרעיונית יש ירידה
אשר נגרמה לא מעט על ידי האיחוד,
ומאידך-יש חבר אמריקני הטוען: אם עלינו
להשלים עם חוסר גישה מדעית ועם צמצום
בעולם קטן וסגור- הרי זה מפני שהת-
אחדנו.....

הלוי: באנו למקום קבוע וקשה להיות
מיד שותפים מלאים. שני הגופים חז-
קים מדי ולא נותנים את עצמם להש-
פעה הדדית. אם כי דינו צודק בקשר
לשפה- הרי תמיד מתגוננים כשמות-
קפים... חושבני, שלא מאוחר מדי
להיפרד.

ג'ורא: ...אין הקבוץ בית קיבול
לכל אחד ואחד. זהו מכשיר לביצוע
וחברים חלשים לא יכולים לחיות
בקבוץ.... לא נוכל להשליט את
העברית בלי משטר של כפייה: סגירת
הספריה האנגלית במשך שנתיים והפ-
סקת הדיבור האנגלית בכל פינות
החצר.....

7.5.48

חברת הנער: 27 חברי תנועתנו מרומניה- מהם 9 בנות- נמצאים אצלנו זה 3 שבועות.
גילם הממוצע- 15. מאחריהם תלאות ההעפלה ועתה מתאמצים להסתגל לתנאי המקום: לומדים
עברית בשקידה רבה, מתחבטים בכניסה לעבודה וסובלים מסידורי המגורה הלקויים.
בינתיים עובדים 6 שעות ולומדים 3.

רוב הכנים למד בבית ספר למלאכה או עבדו בבתי מלאכה ואילו הבנות שקועות
בחלומות של תפירה וחייטות. עלינו להפנות אותם לאידיאלים של כיבוש העבודה במשק
החקלאי המעורב. בלימודים נצטמצם תחילה בהקניית השפה העברית, אשר תשמש לנו כשפת
לימוד בשאר המקצועות....

בעיית השיכון: הנוער סובל ביותר מתנאי הדיור שלו ואינו מוכן להשלים אתם.
ו' הנוער מערערת על סיכום ו' המשק, הדוחה את הקמת הצריפים לזמן בלתי מוגבל.
תביעתנו לעשות את הכל על מנת להוציא את הנוער במהירות האפשרית מההלים הבלתי

יעקב ב: בשטח השיתוף אני מעריך מאד את הח-
ברים האמריקניים. הם קבלו את הדברים
בצורה יפה ופשטה....

צבי אטקיין: עצם הדיון היה בשבילי הפתעה
גדולה. למרות העובדה שאני אייל הנני מר-
גיש טוב בין האמריקניים. הבעיות העומדות
בפני הקבוץ היום עמדו גם לפני האיחוד....

אברהם ז: ...האיחוד קם אחר כך כשלונות של
שני הקבוצים וזאת היתה שגיאה... הלכנו לאי-
חוד עם תנאי החיים שלנו כפי שהם ולא פעם
נפגשנו ביחס של זלזול למציאות חיינו ולעג
לחלוציות... עלינו לחזור ליסודות חלוציים
בכל השטחים (אחרת) לא נוכל לשמור על דמות
הקבוץ... יש לנו הרגשה קשה מהעובדה שהגשר
שלהם לאמריקה לא נותק וזה קובע את הקשר
לקבוץ ולארץ.

יצחק קדם: ...קשה מאד לתפישה, לדוגמה,
העובדה, שדברים אלמנטריים כמו סיפוק צר-
כים היגייניים הם כה פרימיטיביים. הבעיה
היא, שההסתגלות אינה מהירה במידה מספקת-
וזאת צריכים להבין... יש מקום להטבה אך...
קשה לשנות הרגלים קודמים....

1.5

"ליל הסדר": זרקורים ופנים ועשרות אגסי חשמל האירו את פסגת הגבעה, מקום שם נערכו השלחנות לסדר. טכס החג החל בתהלוכה אל מעלה הגבעה כשהילדים נושאים בידיהם אלומות העומר. הנוער העולה וחברי ההכשרה המגוייסת הספיקו כבר להשתתף בטכס: הם הופיעו במחולות עם ישראלים שלמדום תוך יומיים. הופעתם היתה רעננה ונעימה וזכתה לתשואות הדרן... בסיום הארוחה והטכס הקשור לסדר עברו המסובים לחדר האוכל, שקושט בטעם רב... מעגלי הריקוד הסתחררו. סולם הגילים של קבוצנו הופיע לראשונה במעגל ובמלוא הדרו....

7.5

מחנה חצור לא יעזב! : מאחר שבזמן האחרון נפוצו שמועות האומרות שמחנה הצבא עומד להתפנות מכחותינו - הרי נודע עכשו באורח רשמי, שמחנה לא יעזב, להפך, עומדים להביא אליו כחות נוספים.

*****בקציר: הקציר נמשך ללא תקלות. ...לא היו הפרעות בזמן העבודה אך נתגלו "קרחות" בשדות שנגרמו על ידי גנבים. מעריכים את הנזק ב-30%. היבול ככללו משביע רצון.

*****גן הירק: ...שטחו 60 ד' ועובדים בו 2 בחורים, שעליהם מוטלת הדאגה להכנת השטחים וגם קוי ההשקיה. מובן שהם אינם יכולים להספיק את הכל וכתוצאה מכך לא קבלה חלקת התפ"א מים במשך שבועיים לאחר הזריעה... כשחסרות ידיים עובדות במשק- גן הירק הוא הראשון להוצאת עובדים וכשיש עודף ידיים מחייבים את הגן לקבלם גם אם הם אינם דרושים....

*****מעשה בגנבים: קבלנו ידיעה שגונבים משדה האפונה שלנו ליד הקמפ. כדי למנוע הדבר יצאה קבוצת חברים לארוכ לגנבים. היציאה לא היתה לשוא: בטרם שחר הופיעו שני ערבים רכובים על חמורים והחלו ממלאים את שקיהם הגדולים. הם הופתעו מאש מנשק אוטומטי ורגיל. אחד החמורים נפגע פגיעה ישירה והשני נלקח לשם זיהוי בעלין....

*****"שביט": בין שתי ההצעות שהועלו ביחס לשביט: (1) גיוס המפעל (2) גיוס העובדים, התקבלה ההצעה האומרת, כי אנו מעדיפים לגייס את המפעל ולהעמידו לרשות ההזמנות שייעשו על ידי מוסדות הבטחון והממשלה היהודית.....

*****הבעת תקוה

על התל הבא יופיע ערב ה-15 במאי. זהו יום ביטול המנדט הבריטי לפי ההכרזה שלהם. נקוה שכן יהי. פרק המלחמה יסתיים וליפתח פרק חדש של שלום, עבודה ויצירה בארץ כולה.

16.5.48 הערות כלליות לתכנית חלוקת הכלים והלוחמים בהגנת חצור

- 1) תכנית זו נכנסת לתקפה החל מהיום, 26.5 ועד להודעה חדשה.
- 2) הנשקים: דוד ב. וג'ו ט. ירכזו את הנשק הנמצא עתה אצל החברים ויחלקו אותו מיד בהתאם לתכנית החדשה.
- 3) סימני אזעקה נשארו כמו קודם: ביום: צלצולים קצרים ודחופים בפעמון; ובלילה: צרורות אש או התפוצצויות בקרבת מקום וגם פעמון אזעקה. במקרב של אזעקה בלילה נכנסים לפעולה מיד הרזרביות הקרביות....
- 4) מעתה ועד להודעה חדשה יהיו העמדות תפוסות באופן חלקי במשך 24 שעות.....

"מבצע ברק"

מגמתו של מבצע זה של כחותינו היתה טיהור מהיר של מרחב הדרום ערב הפלישה. כחמישה ימים בלבד לפני מועד הפלישה התפנתה חטיבת 'גבעתי' למבצע זה שהיה חיוני למערך ההגנה של הארץ כולה..... המבצע כלל, בין היתר: כיבוש בית דראס, ביטניה שרקה, ברקה ופיצוץ גשר אישדוד בליל 12.8.....

עם פלישת הצבא המצרי לארץ ב-15.5 נתגבשה במטה חטיבת 'גבעתי' תפיסת ההגנה הבאה: 1) קו מוצבי חוץ הנשען על הישובים המבודדים (כגון, נגבה, כפר מנחם, גת וגלאון) 2) קו קדמי הנשען על הישובים דרומה מגדרה: חצור, גן יבנה וקבוצת יבנה. "מחנה חצור" ישמש בסיס לגדוד 1 של "גבעתי". עורק התחבורה הראשי לנגב עבר, במאי 48, מרחובות למחנה חצור, ומשם דרך שדה התעופה של חצור לבאר טוביה, נגבה וניר עם. אולם עורק עוקף זה לא היה כל כך בטוח היות ועבר ליד ישובים תוקפניים למדי.... אחד מאלה היה ביטני גרביה, ששכן כ-2 קמ מערבה לשדה התעופה... כפר זה נכבש ב-18.5 (מתוך "חטיבת גבעתי במלחמת הקוממיות")

".....בראשית מאי צורף הקבוץ רשמית לגדוד 53 של חטיבת 'גבעתי', שבאותם ימים החלה במבצע "ביעור חמץ"- טיהור הדרום מהאוכלוסיה הערבית. השתתפנו במבצע הזהבכיתה מוגברת (על נשקו ה'פרטי' של הקבוץ) במסגרת פלוגה מקובצת של קבוצי הסביבה. הכפר מרד, השוכן על אם הדרך רחובות/גדרה - תושביו ברחו על נפשם כשאך עלה באפס ריח אבק בשריפה. באשיט, שממול גדרה, התגונן בעקשנות אך נאלץ לסגת. הכפרים הסמוכים לנו: יסור, ברקה, ביטני א' וב' נסו דרומה לאחר התגוננות קלושה ואילו בית דראס עמד על נפשו יום תמים. שדה הקרב פונה לקראת המערכה הגדולה. הפולש המצרי הצליח כבר לכבוש את משטרת עיקר-סואידן ה'רוכבת' על נגבה.

על פלוגת הקבוצים הוטל לגרש את המצרים ממפלצת הביטון. הכיתה של חצור היתה הכיתה הפורצת, הגיעה עד לחומה ונסוגה, מאחר ושנים מחוליית החבלנים נהרגו.

ההתקפה נכשלה. המזל שיחק לכיתה של חצור והיא יצאה מן הקרב עם 5 פצועים "בלבד".
..... בעוד חלק מחברי הקבוץ עובר את טבילת האש, עסקו האחרים בביצור הנקודה
ובניסויים מדעיים (מטעם המטה הכללי) בשטח הקשר האל-חוטי; חלק שלישי (7 קצינים)
היו מגוייסים לצה"ל. חפרנו והתחפרנו בקוקר הסרבני. נצמדנו למקום כי ידענו,
"שזיעה תחסוך דם". אותה השעה הצליחה קבוצת רדיוטכנאים של הקבוץ (שעבדה בשביל
כחות הבטחון) להתקין קשר רדיו-טלפוני בין תל אביב לירושלים (עם חצור כחוליה
המקשרת)

אם כי התכוננו לבאות- הפתיעו אותנו קצב ועוצמת המאורעות... ב-29 במאי בערב
הופיע "ללא הודעה מוקדמת" הטור המשוריין המצרי, שמנה עשרות כלי רכב ולפחות
3000 חיל. הוא נע באין מפריע לאורך כביש החוף ונעצר במורשת העצים, צפונה
מאישוד- בדיוק מול חצור.... מיד עם הופעתו של הטור המצרי התחולל מעל לראשינו
דו-קרב בין 3 מטוסים ישראלים לבין הסוללה האנטי-אווירית של המצרים.....
שעה לאחר הופעת המצרים קבלנו הוראה לפנות את הילדים. זה היה פינוי בזק- אפילו
להיפרד מהם לא הספקנו. בשלוש בבקר נשארו בחצור רק לוחמים. הילדים, חברת הנער
וחלק מהחברות ערכו "גלות" עד גמר המלחמה בבית החינוך בחולון ובמחנה הקודם של
הקבוץ בראשון לציון..... (ז'קו פרחי)

21 במאי 1948

אוֹיְבִים בַּשַּׁעַר !!
00

עבר שבוע ימים מיום בו הוכרז קבל-עולם דבר עצמאותנו ועל סיום השלטון הבריטי בארץ.
יחד עם הסתלקותו פקע תוקף "חוקיו" וצוויו; בטל חוק הקרקעות והספר הלבן; בטלו ועברו
מן הארץ חוקי החירום..... אך עדין לא נשמנו לרווחה. ארוכות הן זרועות השטן. הוא
אינו חס על טורח וכסף בכדי לפגוע בנו ולהצר את צעדינו. מעברים עלו עלינו כחות-
אוֹיְבִים הזוממים להשמידנו כש"הארי" בחבורה מנצח על המלאכה.....
ישוּבִים עבריים שבעמל שנים נבנו וטופחו הופכים לעיי חרבות במשך שעות מספר.
הלב חרד להם: שער הגולן ודגניה, יד מרדכי ונירים.....

לקול עמום של רעמי תותחים הנשמעים מרחוק- עובדים אצלנו במלוא הקצב בביצור
נקודתנו. פסקה עבודה רגילה במשק. מטפלים רק בחי ובצומח הקיים אך אין מרחיבים
ואין מפתחים..... והילדים מתרוצצים בחצר ולומדים פרק בהלכות התגוננות אנטי-
אווירית.....
הקבוץ נכון, צופה בעוז ובתקוה אל העתיד.....

הערה: תיעוד מפורט של חצור במלחמת השיחרור הובא בחוברת נפרדת. בחוברת זו יופיעו רק איזכורים של המצב.

21.5... ביום ששי בבקר התקיימה הישיבה הראשונה של ו' החירום ובה הוחלט על מצב החירום בקבוץ: גיוסים, הפסקת העבודה במשק (פרט לשירותים הכרחיים), ריכוז כל יכולת העבודה שלנו (באנשים, כלים ומכונות) לעבודת הביצורים ויתר הסידורים הדרושים להגנת הנקודה....

**** רחל ז.: התגייסותה אושרה על ידי ו' החירום והתייצבה כבר על נשקה (אקורדיון) במחנה הקלט. תפקידה הצבאי הוא ריכוז מקהלות ושירה בציבור בקרב חיילינו. עם התגייסותה מגיע מספר מגוייסינו הקבועים ל-15 (זה כולל את הנוטרים לשעבר)

**** אוריון אויב חג אתמול אחה"צ בשמי חצור וירה כמה צרורות ממכונת יריה.....

(מתוך יומן המלחמה)

29.5

0600: התצפית שלנו גלתה טור משוריין מצרי חונה בתוך חורשה לאורך הכביש בין אישדוד ויבנה....

0815: הפגזים הראשונים נופלים בתוך חצר המשק. מיד נפסק זרם החשמל. אנו מנסים להפעיל מכשיר הקשר הרזרבי, המונע באמצעות דינמו-יד.....

29.5: ("מתחת לתל")

ב-8 בערב הופיעו מטוסים יהודיים בשמים אשר הותקפו על ידי הטור המצרי....

נתנה הוראה להיכנס לעמדות. מיד הוחל בהכנות לפינוי הילדים והאכלוסיה הבלתי לוחמת.... בשתים אחר חצות יצא המשוריין שלנו והמשאית עם המשלוח הראשון של ילדים לראשון. עם אור השחר פונו כל הילדים עם מטלטליהם....

(יעל ארבל מספרת): "...הגענו לראשון (בסיסו של קבוצנו בעבר הלא רחוק) ובאותו מקום שכן אז קבוץ "נירים". פינו עבורינו כמה חדרי חברים עם מיטות והשכבנו את הילדים לישון 6-7 לרוחב כל מיטה. יוסקה נסע לחולון לברר אפשרות של קליטתנו שם. פינו עבורינו בית ספר ומספר חדרות נסעו להכין מהר את החדרים/הכיתות לקראת בואם של הילדים. בינתיים הגיעו גם המיטות והמזרנים. לכל קבוצה הוכן חדר ולכל ילד-מיטתו. המטבח אורגן והכין את הארוחה הראשונה לבנים שעומדים להגיע...."

1.6 (יום שלישי למצור האויב)

יק קליין (חברנו) נהרג בהנחת מוקשים בכפר מנחם.
הובא למנוחות בפרדס שלנו.

גליון זה של "על התל" נערך והודפס תוך עמידה באחת מהעמדות שלנו. דרך אשנבי היריה רואים את הטור המצרי ואת חיילי פרעה המתחפרים ומציבים את רכב השריון, שפועלי בריטניה עמלו על ייצורו. מול נקודתנו והקלאית הפרוזה: חצור.

לילדינו בחולון!

4.6

הערב/ליל שבת/אתם מקבלים את פני השבת בלי הוריתם אך אל תהיו עצובים. תשירו, תרקדו ותשמחו. גם אנו איננו עצובים. אנו רק מצטערים שאינכם יכולים להיות אתנו יחד, אך אנו מקווים שהפרידה מכם לא תהיה ארוכה. המצרים שבאו להרוס את חצור שלנו, וקבוצים ויישובים אחרים, יגורשו חזרה למצרים וכולנו ניפגש שוב בבית, נקים מחדש את מה שנהרס ונבנה בתים נוספים, ניטע עצים, נרחיב את רפת והלול ולא ניפרד יותר!.....

*****מעמדנו מבחינה כלכלית :

כל הילדים והעובדות בחולון מקבלים (מצה"ל) 7 לא"י לחודש. מטפלים בכך שגם הלוחמים בחצור יוכרו כחיילים בחזית ויקבלו הוצאות כלכלה והוצאות קטנות אחרות...
*****המסגריה: קורט הועבר לראשון; יחד אתו הוחזרו 2 מכונות מהמסגריה (אמן).
המכונות תמשכנה בעבודתן למען המאמץ המלחמתי של מדינתנו. עבודה זו תעסיק גם את הנוער שלנו הנמצא עתה בראשון.

***** פנוי: בשעות הפוגה, בלילה, ממשיכים בהוצאת רכוש מחננו. ממשיכים להוציא בגדים מהקומונה וחפצים יקרי ערך אחרים. (מכונת הקולנוע, מקלטים, וכו'. כן ממשיכים להוציא חיטה... רפת: הוצע לנו מקום קבע בשביל הרפת בהדר. מחכים לבירור הפרטים ואז נחליט אם להוציא את שאר הפרות מחצור. לפי שעה נמצא חלק מהעדר בגדרה ותנאי המקום קשים למדי....

גלדיולות ועגבניות: פריחת הגלדיולות במלוא פריחתן. העגבניות הבשילו ורומזים באודם לחייהם. בפעולה פרטיזנית הורדו עגבניות וחולקו לעמדות, שקושטו בפרחים.

11.6 (ההפוגה הראשונה)

"שב"ט": מעבירים את כל חמרי "שב"ט" ל"מכון זיו" (לאחר מכן - חלק ממכון וייצמן). עם המכשירים יעבור שלום קס (מהנדס אלקטרוני, חבר קבוצנו). לפי שעה לא יישלחו עובדים נוספים מעובדי המפעל.

***** קציר: הוחלט לקצור את השטח הערבי, שמשתרע בינינו לבין הקמפ. כמו כן עלינו לברר עם המפקדה מה עם קציר השדות של ערביי יסור על יד כביש גן יבנה-גדרה.... החיים-כרגיל!; עד להחלטה חדשה יתנהלו כל העסקים בחצור כרגיל: התפרות, הורדת יבולים מהגן והשקיה, במידת ההכרח....

***** ביקור כתבים צבאיים: קבוצת עתונאי חוץ ביקרו בחצור והתרשמה מאד מהרוח, השוררת במקום. לתשומת לב מיוחדת זכה יעקב פליט, שצולם מכל צדדיו. מערכת

"על התל" הציגה הצגה: הדפסת העלון בחזית- אף מאורע זה צולם....

25.6

פרשת שם הקבוץ טרם הסתיימה: חצור או ברקאי?

מאחר שקבוץ ברקאי (היושב בכרכור) לא ויתר על שמו- המשכנו לקרא לעצמנו בשם חצור. השם השתרש מאד בתוכנו ואף פורסם בהזדמנויות שונות בעתונות. גם מוסדות ואישים, שפנו אלינו השתמשו תמיד בשם "חצור". עתה קבלנו מכתב מהועה"פ של הקבוץ הארצי המודיענו, ששם קבוצנו חייב להיות "ברקאי".....

***** מיומן הימים האלה : מראה המחנה הוא ללא שינוי: אותות ההרעשה נראים בבהירות על כל צעד ושעל. מבחינה זו לא "הרויח". מחנה דבר מההפוגה. לעומת זאת נעשה הכל האפשרי בענפים החקלאיים: בגן הירק מורידים יבולים.מדי יום יומיים נשלחים ירקות מכל הסוגים העירה....בבננות: ממשיכים בעישוב וחריש וכמוכן מורידים יבול....
בשטח הבטחון: ממשיכים כל הזמן בעבודות ביצור.....

רפת: מפוצלת ל-3 חלקים: בגדרה: 15 פרות ו-3 עגלות. האספקה- בעיקר חציר וסלק בהמות מובא מחצור. בחצור: 5 פרוץ- 4 מהן חולבות, 4 מבכירות ו-9 עגלות. בראשון: 16 עגלות. הן מוזנחות ומצבן אינו משביע רצון.....

לול: למרות הרעשת התותחים המשיכו התרנגולות בחייהן ועבודתן- היינו הטלת ביצים....

***** מכונת היציקה: מוסדות הממשלה הציעו לנו, שנחכיר להם את המכונה לעבודה עד סוף המלחמה. התנאי, שהם הציגו לנו הוא, שאל המכונה ילווה אדם משלנו. ....באופן עקרוני סוכם: ישלמו לנו דמי פחת של המכונה בהתאם למקובל וכן דמי שימוש לפי תוצרת המכונה. המכונה תועבר למקום אחר.

***** חלק מהנוער חזר: השבוע חזרו מראשון 10 נערים מחברת הנוער שלנו. הם עובדים 5 שעות ולומדים 3.... אלה שחזרו הם המבוגרים שבחברה והמגמה היא לאמן אותם ולא לפנותם כמקרה של חידוש הקרבות- אלא לשתפם בהגנת המקום.

***** הקצ'ק' עם כבוש הכפר השכן, יסור, על ידי כחות צה"ל קבלנו בחזרה את החיטה שהכפריים קצרו בשדותינו שבסביבת יסור. עכשו אנו ממשיכים בקציר במלוא התנופה....

מהחלטות ועדת החירום:

שיחרור אמהות: ו' החינוך פנתה בתביעה לשחרר את האמהות לילדים עד גיל שנתיים. ועדת החירום דנה בדבר ולא ראתה טעם בהעמדת השאלה בצורה זו. היא מבינה את התביעה לשחרר מכל משפחה את אחד ההורים, אך דבר זה היה מוציא אנשים רבים ממערכת ההגנה של הנקודה. לכן, הוחלט: כל זמן שלא תבוא תגבורת מהחוץ אל חצור אין לשנות מהנוהג הקיים. תיערך רשימה של חברות הדרושות למערכת הבטחון בחצור (מספרן כ-30) ולא יקבעו לגבי שיחרורן כל נימוקים. בתקופת ההפוגה יימשך ההסדר שהיה עד כה- של חילופין לשבוע; עך ידי כך יימצאו כאן לא פחות מ-50% של החברות השייכות לחבר המגינים.

***** שבתות: החברים יקבלו 3 שבתות לחודש. מדי 10 ימים יוכל כל חבר לקבל חופשה של 24 שעות לאחר אישור מפקד המקום. היוצא לחופשה מקבל תלוש נסיעה (לא כסף!) ו-100 מיל.

שוב במלחמה!!

9.7

הבוקר עם דימדומי שחר נכנסו החברים לעמדות. אחרי 4 שבועות של "הפוגה" תפשונו שוב עמדות כשהרגשת הבטחון התחזקה בנו. במשך הזמן בוצרה חצור ואף הוסיפה ציוד רב כמות ואיכות. לא בודדים היינו במלאכת הביצורים: פועלים רבים, ותיקים בארץ ובעבודה גוייסו לחיזוק עמדות היישוב מול האויב המצרי. יש לצין בסיפוק שהללו עושים את עבודתם כראוי. כל יום שחולף מוסיף לנו עצמה וכח. ....אך לא זנחנו שטחים אחרים:....עשינו לשמירת והבטחת הרכוש. כל מה שניתן להוציא ושאינו דרוש כרגע בחצור- פונה. מחסן בגדי החורף הועבר לראשון, שארית הרפת הועברה. כל דבר בעל ערך הניתן להעברה- הוצא. אין בדעתנו להפקיר את רכושנו להרעשת תותחים.....

***** בשיחה הוחלט: בתקופת החירום תפעל כמוסד מרכזי אך ורק ו' החירום. בזמן פעולתה של ועדה זו לא תפעל המזכירות.....

***** עקב מצבנו המיוחד החלט לענות בשלילה על התביעות השונות של המוסדות המר- כזיים: לא נוכל לשלוח שליח למקסיקו (נאנו תובעים את החזרתו של נני משם במועד); לא נשחרר את לובקה להסברה בקרב הפלמ"ח ואף לתנועה בארץ לא נשלח שליח מבין הלוחמים.

***** שם הקבוץ: אין מזל לשם "ברקאי"! "מ"ברית הפיקוח" מודיעים לנו, שאין הם מסכימים, ששני קבוצים ייקראו בשם "ברקאי", אפילו אם אחד מהם יהיה לו התוספת "בני עבודה". פרשת השם, איפה, לא מסתיימת- היא הולכת לקראת שלב חדש.....

***** מכונת היציקה: בשבוע שעבר לקח הצבא את מכונת היציקה. מוסרים, שהיא כבר הופעלה לנסיון. מטעם הקבוץ עובד עם המכונה- מורצ'ו;

*****
16.7

" אחד מהורי כל ילד מחוץ לנקודה": כך הוחלט בשיחת הקבוץ בחצור בדבר שיחרור אחד מהורי כל ילד מתפקיד בהגנת חצור....ההחלטה הזאת אינה חלה על 3 החברות מהעזרה הראשונה: מרים ל., לאה ל., ומירה....יש להבהיר, שהחלטה זו איננה אומרת, שאחד ההורים יימצא דוקא עם ילדיו בחולון- אלא, שאחד ההורים לא יימצא החצור.....

***** הקבוץ מגוייס מה-1 ביולז: לפי הודעת ו' הבטחון של המרכז החקלאי קבוצנו נחשב למגוייס מתאריך זה, כלומר, הוא צריך לקבל מהצבא הספקה מלאה, הספקה קטנה ומשכורת של 2 לא"י לאדם מדי חודש.....

***** תוספת נשק: בשבוע האחרון קבלנו תוספת של רובים אבל נאמר לנו, שתוספת זו והתוספות הקודמות ניתנים לנו רק בהשאלה והם יוכלו להוציאה בכל רגע שימצאו נכון לעשות כך....מטפלים בהשגת תוספת של נשק כבד.....

**** סרט מדי שבוע: נעשה סידור לקבל סרט קולנוע חינם- מדי שבוע...ההקרנה נערכת מתחת לכיפת השמים על יד בית החשמל.

**** הקציר: למרות סיום ההפוגה המשיך הקומביין שלנו בקציר השדות שבעורפה של חצור...עד כה שלחנו כ-150 טון חיטה.....

**** ביקור עתונאים: כתבים צבאיים ישראלים וכתבי חוץ סיירו היום בחצור. הם התעניינו מאד בחברים האמריקאים שלנו. שאלו מה הם חושבים לעשות עם תום המלחמה והאם הם עומדים לוותר עם נתינותם האמריקאית ולקבל את הנתינות של מדינת ישראל.....

24-7

מכתב מההכשרה המגוייסת שהיתה אצלנו: ".....עברו עלינו ימים קשים ואכזריים. מלחמתנו דורשת קרבנות ואנחנו לא יוצאים מן הכלל: אבדנו 3 חברים. נפלו בהגינם על בארות יצחק. נפצעו גם 2 נוספים.....מהמכה הזאת לא נתאושש במהרה. קשה לשאת כל כך הרבה כאב בבת אחת וקשה גם להודיע על כל זה לאנשים הקרובים בלבם לאלה שנפלו. אך זוהי המציאות שלנו והכרח הוא להשלים אתה.

אנו שואפים מעומק לבנו להתחיל שוב בחיי קבוץ אך לעת עתה מוכרחים למלא את תפקיד השעה. חזק ואמץ, חברי ההכשרה

**** בני פורת ניצל בנס:....אווירון מצרי הטיל פצצה על העגלה בה הוביל ירק לרפת שלנו בגדרה. נער מגן יבנה, שנסע אתו נפצע קשה ומת אחר כך מפצעיו. בני יצא בשלום ללא שריטה.

**** יהודה אלעזר ולזר נפצעו: ....שלשת רבעי שעה לפני הכנס צו הפסקת האש לתקפו נורו לפתע 2 פגזים על מחננו. אותה השעה ישבו חברים רבים על יד שלחן העפר של פל"מ ב' ושתו תה. הפגז נפל כמטר וחצי מהם. יהודה ולזר נפצעו והועברו לביתה"ח.....

(מתוך "תל הרוחות")

2.8

לבבי שלום,

....עובדים עכשו במלוא הטמפו בענפים, כי הביצורים הושלמו- אם נתעלם מהאפשרות של מלחמת חורף. רוב החברות נמצאות בחילוןהן משום, שהעבודה הבלתי נורמלית בבית הילדים דורשת זאת והן בגלל ההחלטה, שלכל ילד יהיה הורה מחוץ לנקודה. על הנושא הזה הרבו להתווכח, אך יש לי רושם, שבסוף התקבל דבר אשר אף אחד רצה בו. ההחלטה היתה מכוונת לשעת סכנת חיים בכדי למנוע אובדן שני ההורים. אך משום מה הגשימו את זה גם עכשו- ועל ידי זה נוצר מצב עבודה ומצב חברתי לא נורמלי בשני המקומות גם יחד.....

.....אתם רואים, איפה, את מידת הפיזור שלנו: חצור, חולון, ראשון, גדרה(הרפתנים), המגוייסים והשליחים. דבר זה מטביע את חותמו על שיחות הקבוץ המעטות אשר התקיימו עד עתה. אין לי רצון לבכות

לפניכם- אך עתה- עם החזרה לצורת ה"ממשל" האזרחית מתגלים שוב כל אותם הניגודים אשר עליהם כתבתי לפני המלחמה. בימים האלה עזבו שתי משפחות... רווחות שמועות, שזה עוד לא הסוף.....
... בענין העישון: הגענו כבר לזה שמעשנים בפרהסיה. לא רבים- אך העושים זאת מראים בגלוי את זלזולם בדעת הקבוץ וזה הדין גם בשטחים אחרים... חזק; אלנה (בארלי)

9.9

לבבי ואלה, שלום,

... הייתי שבועות אחדים בחולון... שם גרים 10 אנשים בחדר ומלבג זאת נמצאים בלי הפסק על יד הילדים, כי החברות והילדים גרים באותו בנין גדול: בית החינוך לילדי עובדים. עכשו נצטרך לעזוב את המקום הזה כי שנת הלימודים מתחילה.....
... בקבוץ, לעומת זאת, עוסקים בעניני חברה: מכינים בירור על מתנות בגדים, כסף פרטי, וכו'. רבים המעשנים בקבוץ כי קבלנו מהצבא, בין היתר, גם סיגריות. אמנם, הם נמכרו- אך, כפי הנראה, לא כולן ורבים מהמעשנים הותיקים חזרו לסורם.....
... הוצאנו את מ. מהקבוץ, וכתמיד עשו זאת ברגע הפחות מתאים. לרגל איזה מקרה, שספק היה מי צודק בענין. פיא "סחבה"
אתה חבר מצויין, מושרש בקבוץ וקתנועה. מלבד זאת עזבו זוגות אחדים; משפחה אחת חזרה לאמריקה. גם זאת הוכחה שנהיינו ככל הגויים..... רב שלום, אילנה

16.9

לכ' קבוץ בוכנוולד, רשל"צ

בהתאם להחלטתנו ימסר המחנה שלכם ("אימונים") בנחלת יהודה לקבוץ חצור בתורת מחנה-מעבר בשביל ילדיהם המפונים והנלווים אליהם. הננו מבקשים מכם לסייע להם בכל האפשר כדי שיוכלו להכנס מיד למחנה.

בב"ח, אברהם הרצפלד

24.9

(מכתב מהועה"פ של הקבוץ הארצי)

..... קבוץ נגבה התחיל בהקמת מחנהו הזמני בנס ציונה. קבוץ נדרש על ידי המוסדות לפנות את הרצלייה מיד ועל כן מן ההכרח להחיש את גמר העבודה בנס-ציונה. על אף מצבכם הקשה הנכם נדרשים להגיש את עזרתכם החברתית לנגבה ולשלוח להם ל-10 ימים עד שבועיים- נגר.

אנו בוטחים בכם, כי תיענו לתביעתנו מיד.

בב"ח, שלמה רוזן

הדלקת התנור למים חמים במטבח הישן (1947)

שיחת רעים ליד הצריפונים ב"מחצבה"

העמסת לולי תינוקות לקראת
העברתם מראשון לחצור